

Saara Ansaharju

KIERTOKADUN PÄIVÄKODIN TOIMINTASUUNNITELMA
YHTEISTYÖSSÄ HENKILÖKUNNAN KANSSA

Sosiaalialan koulutusohjelma
2019

KIERTOKADUN PÄIVÄKODIN TOIMINTASUUNNITELMA YHTEISTYÖSSÄ HENKILÖKUNNAN KANSSA

Ansaharju, Saara
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaali-alan koulutusohjelma
Marraskuu 2019
Sivumäärä: 27
Liitteitä: 1

Asiasanat: varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, varhaiskasvatussuunnitelma, toimintasuunnitelma, Learning cafe-menetelmä

Opinnäytetyön aiheena oli uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden edellyttämä ja sen antamien raamien pohjalta toteuttaa yhteistyössä Kiertokadun päiväkodin henkilökunnan kanssa toimintasuunnitelman pohja Kiertokadun päiväkotiin. Työn tavoitteena oli osallistaa päiväkodin henkilökunta pohtimaan päiväkodin toimintakulttuuria, oppimiskäsitystä sekä oppimisympäristöä. Lisäksi tavoitteena oli koota pohja toimintasuunnitelmalle jota toimintakausittain päivitetäisiin.

Pedagogisia keskusteluiltoja järjestettiin neljä. Jokaiseen iltaan osallistui päiväkodin kasvattajat sekä päiväkodin johtaja. Pedagogiset keskusteluilat toteutettiin learning cafe-menetelmällä jolla kasvattajien osallisuus tuli toteutuneeksi luontevasti. Pedagogisten keskusteluiltojen tavoitteena oli toimintasuunnitelman rakentamisen lisäksi avoimen vuorovaikutuskulttuurin luominen.

Opinnäytetyöllä kehitettiin päiväkodin henkilökunnan tietämystä ja ymmärrystä uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden sisällöstä sekä toimintakulttuurin muutoksesta varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyön teoriaosuuteen käytettiin muiden lähteiden lisäksi vahvasti Opetushallituksen vuonna 2018 laatimaa varhaiskasvatussuunnitelman perusteita sekä Porin Kaupungin omaa varhaiskasvatussuunnitelmaa. Toiminnallisen osuuden tuotos eli Kiertokadun päiväkodin toimintasuunnitelma kerättiin opinnäytetyön loppuun.

ACTION PLAN FOR EARLY CHILDHOOD WITH STAFF OF KIERTOKATU DAYCARE CENTER

Ansaharju, Saara

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Social Service

November 2019

Number of pages: 27

Appendices: 1

Keywords: National core curriculum for early childhood education and care, curriculum for early childhood education and care, action plan for early childhood education, learning café-method

The purpose of this thesis was to create an action plan for Kiertokatu daycare center based on the national core curriculum for early childhood education and care in cooperation with the personnel of the daycare center. The goal of the project was to involve the personnel to discuss the school culture, conception of learning and learning environment. In addition, the goal was to create a base for a strategy that will be updated during the seasons.

There were held four pedagogical discourses. Each meeting was attended by the staff and the director of the daycare center. The discourses were put up with learning café-method so that the role of the educators came in naturally. The goal of the pedagogical discourses was to build a strategy and create a culture of open interaction.

The final project was to develop the knowledge and understanding of the staff by the curriculum of early childhood and care. In part of theory there were used highly above other sources Finnish National agency of education (2018) and the city of Pori's own curriculum for early childhood education and care. Part of activity, the strategy of action made by Kiertokatu daycare center was collected at the end of the thesis.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA JA TOIMINTASUUNNITELMA OSANA SITÄ	6
2.1	Porin kaupungin yksikkökohtainen toimintasuunnitelma.....	8
3	TOIMINTASUUNNITELMAN TEOREETTISET KÄSITTEET	9
3.1	Toimintakulttuuri	10
3.2	Oppimisympäristö.....	11
3.3	Oppimiskäsitys.....	13
4	TOIMINTASUUNNITELMA KEHITTÄMISTEHTÄVÄNÄ.....	14
4.1	Kehittämistehtävän tavoitteet.....	14
4.2	Kehittämistehtävän toteutus learning café-menetelmällä	15
4.2.1	Keskusteluiltojen orientoimisharjoitukset	17
4.3	Kehittämistehtävän dokumentointi	20
4.4	Kehittämistehtävän yhteenveto	21
4.4.1	Arvoperusta....	21
4.4.2	Oppimiskäsitys	22
4.4.3	Toimintakulttuuri ja työtavat	22
4.4.4	Oppimisympäristö	23
4.4.5	Yhteistyötahot	23
4.4.6	Pedagoginen dokumentointi ja arviointi.....	24
5	POHDINTA.....	25
	LÄHTEET.....	27
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tämä opinnäyte lähti työelämän tarpeesta. Uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden myötä jokaisen varhaiskasvatusta antavan tahon on laadittava toimintasuunnitelma. Ajatus nousi päiväkodin johtajan sekä varajohtajan toimesta joka herätti kiinnostukseni päästä luomaan jotain yhteistä, uuden varhaiskasvatussuunnitelman mukaista, yhdessä henkilökunnan kanssa niin että henkilökunta on oikeasti osallisena sen rakentamiseen. Tällä tavoin henkilökunta sitoutuu myös työskentelyyn, tekemiseen yhteisen hyvän päämäärän saavuttamiseksi.

Työni on toiminnallinen sillä kirjallinen tuotos, Kiertokadun päiväkodin toimintasuunnitelma, syntyi neljän learning café-menetelmällä toteutetun keskusteluillan tuotoksena. Opinnäytetyö sisältää teoriaosuuden jossa kerrotaan varhaiskasvatussuunnitelmasta jonka osana toimintasuunnitelma on, lisäksi avaan teoriaosuudessa Kiertokadun päiväkodin toimintasuunnitelmaan nostettujen, toimintakulttuurin, oppimisympäristön ja oppimiskäsityksen teoriapohjaa.

Nämä osa-alueet nousivat esiin henkilökunnan toiveissa. Varhaiskasvatuksen kokonaisuuden ymmärtäminen on tärkeää ja tästä syystä halusin henkilökunnan vahvasti mukaan toimintasuunnitelman rakentamiseen. On tärkeä ymmärtää kokonaisuus jotta voimme toteuttaa laadukasta varhaiskasvatusta.

Opinnäytetyössäni avaan konkreettisesti myös learning café- menetelmän käyttöä joka valikoitui juuri kyseiselle työyhteisölle sopivaksi työskentelytavaksi juurikin sen osallistavuuden vuoksi. Tällä menetelmällä jokainen osallistuja saa äänensä kuuluville, opitaan ja luodaan jotain uutta yhdessä. Annan työssäni myös käytännön esimerkkejä, harjoitteita, ryhmän virittämiseen tilanteeseen erilaisten tutustumisleikkien kautta. Varsinaiseen tutustumiseen en näitä harjoitteita käyttänyt sillä henkilökunta oli toisilleen tuttuja. Harjoitteet olivat omien vahvuuksien, oman ammatti-identiteetin, positiivisen ajattelun, omien tunteuksien havainnoinin vuoksi, ne olivat virittäytymistä yhteisen asian äärelle.

Tämän työn tavoitteena oli luoda henkilökunnan kanssa yhteistyössä toimintasuunnitelman pohja ja runko jota voimme muokata kutakin toimintakautta ja sen tarpeita vastaavaksi. Toimintasuunnitelman rakentaminen oli kiinnostavaa ja hyvin rakentavaa, pedagogisissa illoissa syntyi hyvää keskustelua ja henkilökunta oli sitoutunut sekä innostunut.

2 VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA JA TOIMINTASUUNNITELMA OSANA SITÄ

Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää sekä tärkeä vaihe lapsen kasvun ja oppimisen polulla. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatus tukee lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia. (www.oph.fi). Varhaiskasvatus kattaa ikävuodet 0-6 eli lapsen ensi ikävuodet vauvaiästä peruskoulun aloittamiseen asti. Jokaisella alle kouluikäisellä on oikeus saada varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatusta voidaan järjestää päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai avoimena varhaiskasvatustoimintana kuten esimerkiksi kerho- tai leikkitoimintana. Huoltajat päättävät lapsensa osallistumisesta varhaiskasvatukseen. (www.oph.fi)

Varhaiskasvatuksella on monia tehtäviä, esimerkiksi lapsen kasvun, kehittymisen ja oppimisen tukemisen lisäksi edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä ehkäistä syrjäytymistä. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea huoltajia kasvatus-työssä ja mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun. Lisäksi varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. (www.oph.fi)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on varhaiskasvatustilain perusteella Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaan paikalliset ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmat laaditaan ja varhaiskasvatusta toteutetaan. Varhaiskasvatuksen valtakunnallisen ohjauksen tarkoituksena on luoda yhdenvertaiset edellytyksen varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten kokonaisvaltaiselle kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle. (Varhaiskasvatuksen perusteet 2016, 8.) Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. (Varhaiskasvatustilain 504/2018, 1 luku 2§)

Varhaiskasvatuksen valtakunnallisista tavoitteista säädetään varhaiskasvatustilain. Tavoitteet ohjaavat perusteiden sekä paikallisen ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadintaa, toteuttamista ja arviointia (Varhaiskasvatuksen perusteet 2016, 15).

Varhaiskasvatustilain mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on

1. edistää jokaisen lapsen iän ja kehitystason kokonaisvaltaista kasvua, terveyttä ja hyvinvointia;
2. tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteutumista;
3. toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset;
4. varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö;
5. turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatustilainhenkilöstön välillä;
6. antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa;
7. tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä;

8. kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestäväan toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen;
9. varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin;
10. toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhempien kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä (Varhaiskasvatuslaki 11 luku 3§).

2.1 Porin kaupungin yksikkökohtainen toimintasuunnitelma

Porin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma on tehty valtakunnallisten perusteiden pohjalle. Paikallinen suunnitelma on tehty kaikille Porissa varhaiskasvatuspalveluita tuottaville tahoille yhteisesti (päiväkodit, perhepäivähoito ja muu varhaiskasvatus). Tämän lisäksi jokainen yksikkö laatii varhaiskasvatussuunnitelmaan perustuvan vuosittain tehtävän toimintasuunnitelman. Porissa on määritelty erikseen yksikkökohtaisten toimintasuunnitelmien sisällöt. Niissä tarkennetaan pedagogisen toiminnan tavoitteita ja periaatteita huomioiden lasten ikä ja kehitys sekä eri toimintamuotojen ominaispiirteet. (Porin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma, 2017)

Porin kaupungin varhaiskasvatusta tuottavien tahojen tulee omissa toimintasuunnitelmissaan kertoa ja avata asioita kutakin toimintavuotta ajatellen. Heidän tulee kertoa arvot jotka ovat varhaiskasvatuksen perusteissa ja avata, miten ne näkyvät heidän toiminnassaan. Lisäksi mitkä ovat toimintavuoden toiminnan painopisteet ja alueet.

Toimintasuunnitelmassa tulee näkyä varhaiskasvatuksen aloituksen toimintamalli ja miten toteutetaan, esimerkiksi kuinka monta kertaa on toivottavaa lapsen käydä tutustumassa ennen varhaiskasvatuksen aloitusta. Toimintasuunnitelmassa kuvataan lyhyesti myös oppimisympäristö, kuvaus ryhmistä sekä lähiympäristön lyhyt kuvaus. Yksikön toimintakulttuuri ja yhteisöllisyys yksikössä tulee avata, mitkä perinteet, juhlat ja tavat näkyvät sekä toteutuvat heidän yksikössä sekä ryhmissä. Lisäksi

osallisuuden merkitys ja sen toteutus suhteessa henkilökuntaan, vanhempiin ja lapsiin, miten sitä seurataan sekä arvioidaan. Pienryhmätoiminta, ryhmäjaot ja projektit tulee kirjoittaa ja avata toimintasuunnitelmassa. Ja yhtenä isona osa-alueena toimintayksikön tulee pohtia ja dokumentoida toimintasuunnitelmassaan leikki ja sen merkitys.

Toimintasuunnitelmassa tulee olla lyhyesti kerrottuna varhaiskasvatuksen perusteiden oppimisen osa-alueiden näkyvyys toiminnassa laaja-alaisuus huomioiden, laajemmin oppimisen osa-alueet tulee avata ryhmien omista toimintasuunnitelmissa. Oppimisen osa-alueet ovat kielten rikas maailma, ilmaisun monet kasvot, minä ja meidän yhteisömme, tutkin ja toimin ympäristössäni sekä kasvan, liikun ja kehityn.

Toimintasuunnitelmassa tulee vahvasti näkyä pedagoginen dokumentointi ja miten sen toteutetaan varhaiskasvatuksen toimintayksikössä. Pedagoginen dokumentointi on varhaiskasvatuksen suunnittelun, toteuttamisen, arvioimisen ja kehittämisen keskeinen työmenetelmä (Porin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2018, 24).

Toimintayksikön vuosittain tehtävässä toimintasuunnitelmassa tulee olla kirjattuna yhteistyön tavat huoltajiin, monialaisiin yhteistyökumppaneihin sekä tiimien välinen yhteistyö. Suunnitelmassa tulee olla kerrottuna ja avattuna arvioinnin toteutus ja miten he kehittävät toimintaa arvioinnin pohjalta. Toiminnan arvioinnin tarkoituksena on tukea varhaiskasvatuslain ja varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista sekä varhaiskasvatuksen kehittämistä (Porin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2018, 41).

3 TOIMINTASUUNNITELMAN TEOREETTISET KÄSITTEET

Kiertokadun päiväkodin toimintasuunnitelman kokoamista edeltävissä pedagogisissa keskusteluilloissa, neljä ennalta sovittua iltaa, käsitelimme learning cafemenetelmällä toimintakulttuuria, oppimisympäristöä sekä oppimiskäsitystä. Learning

cafe-menetelmää käyttäen kävimme henkilökunnan kanssa käsitteitä läpi ja liitimme konkreettiset varhaiskasvatuksessa päivittäin esiintyvät tilanteet jokaiseen käsitteeseen. Tilanteet joihin yhdessä henkilökunnan kanssa peilasimme toimintakulttuurin, oppimisympäristön ja oppimiskäsityksen teorian toteutumista käytännössä olivat lapsen vastaanotto aamuisin, ruokailutilanteet, ulkoilu ja lepoaika. Näistä on lisää kappaleissa 4.1 Kehittämistehtävän toteutus sekä 4.3 Kehittämistehtävän dokumentointi. Seuraavissa kappaleissa avaan toimintakulttuurin, oppimisympäristön sekä oppimiskäsityksen teorioita.

3.1 Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutunut tapa toimia, joka muotoutuu yhteisön vuorovaikutuksessa (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 28). Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri on kokonaisuus, joka rakentuu muun muassa arvoista ja periaatteista, työtä ohjaavien normien ja tavoitteiden tulkinnasta, oppimisympäristöstä ja työtavoista, yhteistyöstä ja sen eri muodoista, vuorovaikutuksesta ja ilmapiiristä, henkilöstön osaamisesta, ammatillisuudesta ja kehittämisotteesta, johtamisrakenteista ja -käytännöistä sekä toiminnan organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista. (Varhaiskasvatuksen perusteet 2016, 28.)

Toimintakulttuuria muovaavat tiedostetut, tiedostamattomat ja joskus myös tahattomat tekijät. Yhteisön kaikki jäsenet vaikuttavat toimintakulttuuriin, ja se puolestaan vaikuttaa kaikkiin jäseniin riippumatta siitä, tunnustetaanko sen merkitys vai ei. (Varhaiskasvatuksen perusteet 2016, 28.)

Varhaiskasvatuksen kaikkien työtapojen tulee tukea lapsen kehitystä ja oppimista. Ne tulee myös pystyä pedagogisesti perustelemaan. Henkilöstön on tärkeä tiedostaa, että heidän tapansa toimia ja olla vuorovaikutuksessa välittyy mallina lapsille, jotka omaksuvat varhaiskasvatuksen arvoja, asenteita ja tapoja. (Varhaiskasvatuksen perusteet 2016, 28.)

Toimintakulttuuri vaikuttaa varhaiskasvatuksen laatuun. Sillä on keskeinen merkitys varhaiskasvatuksen toteuttamisessa ja tavoitteiden saavuttamisessa. Varhaiskasvatustyön tavoitteita tukeva toimintakulttuuri luo suotuisat olosuhteet lasten kehitykselle, oppimiselle, osallisuudelle, turvallisuudelle, hyvinvoinnille sekä kestäväälle elämäntavalle. (Varhaiskasvatuksen perusteet 2016, 28.) Toiminnan perustana on lapsen koko hoitopäivän tarkoituksenmukainen suunnittelu ja arviointi. Päivittäisten toimintojen suunnittelu on tärkeämpää kuin yksittäisten toimintatuokioiden toteuttaminen. (Mikkola, P. & Nivalainen, K. Tiimille hyvä päivä tänään 2010, 8.)

Yhteisön toimintakulttuuri muuttuu jatkuvasti ja sitä tulee myös arvioida ja kehittää. Yhteisiin tavoitteisiin sitoutuminen edistää arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista. (Varhaiskasvatuksen perusteet 2016, 28.) Työyhteisöllä on oltava yhteiset arvot, joiden pohjalta määritelleellään kasvatusnäkemys, perustehtävä ja tavoitteet sekä arvioidaan työntekoa (Mikkola & Nivalainen, Lapselle hyvä päivä tänään 2009,62). Jatkuvan kehittämisen perusedellytys on, että henkilöstö ymmärtää oman toimintansa taustalla vaikuttavien arvojen, tietojen ja uskomusten merkityksen sekä osaa arvioida niitä. Kehittämisessä on tärkeää toisia arvostava, koko yhteisöä osallistava ja luottamusta rakentava dialogi. Lapsen etu on kaiken kehittämisen lähtökohta. (Varhaiskasvatuksen perusteet 2016, 28-29.)

3.2 Oppimisympäristö

Varhaiskasvatuksessa tavoitteena on varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen oppimisympäristö. Oppimisympäristöllä tarkoitetaan tiloja, paikkoja, yhteisöjä, käytäntöjä, välineitä ja tarvikkeita, jotka tukevat lapsen kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta. Oppimisympäristökäsitys sisältää varhaiskasvatuksessa muun muassa fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ulottuvuuden. Oppimisympäristöjä kehitetään siten, että varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa ja että ne tukevat lapsen terveen itsetunnon sekä sosiaalisten ja oppimisen taitojen kehittymistä. Ergonomia, ekologisuus, viihtyisyys ja esteettömyys sekä tilojen valaistus ja akustiikka, sisäilman laatu ja siisteys otetaan huomioon

oppimisympäristöjä rakennettaessa ja kehittäessä. (Varhaiskasvatuksen perusteet 2016, 31.)

Oppimisympäristöjä suunnitellaan ja rakennetaan yhdessä lasten kanssa. Niiden tulee tukea lasten luontaista uteliaisuutta ja oppimisen halua sekä ohjata leikkiin, fyysiseen aktiivisuuteen, tutkimiseen sekä taiteelliseen ilmaisuun ja kokemiseen. Lapsilla tulee olla mahdollisuus tutkia maailmaa kaikilla aisteilla ja koko kehollaan. Oppimisympäristöt tarjoavat vaihtoehtoja mieluisaan tekemiseen, monipuoliseen ja vauhdikkaaseen liikkumiseen, leikkeihin ja peleihin sekä rauhalliseen oleiluun ja lepoon. Lasten ideat, leikit ja heidän tekemänsä työt näkyvät oppimisympäristössä. (Varhaiskasvatuksen perusteet 2016, 31.)

Suurin osa päivähoitopäivästä vietetään päiväkodin sisätiloissa, joissa kokoonnutaan yhteen ja jakaudutaan pienempiin ryhmiin sen mukaan, miten toiminta on järjestetty. Päiväkodeissa voi olla erilaisia yhteisiä tiloja kuten sali, vesileikkihuone, verstaas tai kirjasto, joihin yksittäinen lapsi kuitenkin pääsee leikkimään ja toimimaan vain harvoin. Sen sijaan ryhmien omat tilat, joissa lapsi päivittäin toimii, ovat hänen merkittävintä oppimisympäristönsä. Aikuisilla on suuri vastuu ja valta kun he suunnittelevat tilojen käyttöä ja jakavat vastuuta ryhmän ohjauksesta päivän eri tilanteissa. (Mikkola&Nivalainen, Lapselle hyvä päivä tänään 2009, 38.)

Oppimisympäristöissä voidaan toteuttaa monenlaista pedagogista toimintaa ja ne muuntautuvat tarpeen mukaan. Henkilöstön tulee ottaa huomioon lasten kiinnostuksen kohteet, yksilölliset taidot ja tarpeet sekä varhaiskasvatuksen toteutumisen periaatteet. Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöissä toimitaan joustavasti erikokoisissa ryhmissä, joissa jokaisella yhteisön jäsenellä on mahdollisuus osallistua toimintaan ja vuorovaikutukseen. Toiminta on pedagogisesti tarkoituksenmukaisissa ryhmissä edistää lasten ja henkilöstön keskittymistä sekä lapsilähtöistä toimintaa. (Varhaiskasvatuksen perusteet 2016, 32.)

Aikuisten ja lasten vuorovaikutus sävyttää päiväkodin kaikkea toimintaa. Päivittäinen kanssakäyminen värjää kaiken iloisin ja lämpimin, apein ja kylmin tai mitäänsanomattoman neutraalein sävyin. Aikuiset ovat avainasemassa huolimatta

siitä, että lapset vaikuttavat sekä yksilöinä että vertaisryhmänä päiväkodin ilmapiiriin. (Kalliala M. Kato mua! Kohtaako aikuinen lapsen päiväkodissa? 2009, 11.)

Yhteisesti sovitut säännöt ja toimintatavat auttavat luomaan ilmapiiriltään turvallisen, muita kunnioittavan ja yhteisvastuullisen oppimisympäristön.

3.3 Oppimiskäsitys

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan lapset kasvavat, kehittyvät sekä oppivat vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja lähiympäristön kanssa. (Varhaiskasvatuksen perusteet 2016, 20.)

Oppimiskäsitys pohjautuu myös näkemykseen lapsesta aktiivisena toimijana. Lapset ovat synnynnäisesti uteliaita ja haluavat oppia uutta, kerrata ja toistaa asioita. Oppiminen on kokonaisvaltaista ja sitä tapahtuu kaikkialla. Siinä yhdistyvät tiedot, taidot, toiminta, tunteet, aistihavainnot, keholliset kokemukset ja ajattelu. Oppimista tapahtuu muun muassa lasten havainnoissa ja tarkkaillessa ympäristöään sekä jäljitellessä muiden toimintaa. Lapset oppivat myös leikkien, liikkuen, erilaisia työtehtäviä tehden, itseään ilmaisten sekä tavoiteisiin perustuvassa toiminnassa. (Varhaiskasvatuksen perusteet 2016, 20.)

Varhaiskasvatuksessa oppimisen lähtökohtana on lasten aiemmat kokemukset, heidän mielenkiinnon kohteensa ja osaamisensa. On tärkeää, että uusilla opittavilla asioilla on yhteys lasten kehittyviin valmiuksiin sekä muuhun kokemusmaailmaan ja kulttuuritaustaan. Lapset oppivat parhaiten voidessa hyvin ja kokiessaan olonsa turvalliseksi. Myönteiset tunnekokemukset ja vuorovaikutussuhteet edistävät oppimista. Vertaisryhmä ja kokemus yhteisöön kuulumisesta ovat lapsen oppimisen ja osallisuuden kannalta keskeisiä. Lasten tulee saada oppimiseensa henkilöstön ohjausta ja tukea. Lasta kiinnostava, tavoitteellinen ja sopivasti haastava toiminta innostaa oppimaan lisää. Jokaisen lapsen tulee saada onnistumisen kokemuksia ja iloa omasta toiminnastaan sekä itsestään oppijana. (Varhaiskasvatuksen perusteet 2016, 20.)

Leikki on varhaiskasvatusikäisten lasten oppimiselle merkityksellistä. Se on lasta motivoivaa ja iloa tuottavaa toimintaa, jossa lapset samalla oppivat monia taitoja ja omaksuvat tietoa. Varhaiskasvatuksessa tulee ymmärtää leikin itseisarvo lapselle sekä sen pedagoginen merkitys oppimisessa ja lasten kokonaisvaltaisessa kehityksessä ja hyvinvoinnissa. (Varhaiskasvatuksen perusteet 2016, 20.)

4 TOIMINTASUUNNITELMA KEHITTÄMISTEHTÄVÄNÄ

4.1 Kehittämistehtävän tavoitteet

Kehittämistehtävänä oli toimintasuunnitelman laatiminen yhdessä päiväkodin kasvatushenkilöstön kanssa nostamalla esiin heille tärkeitä asioita jotka raamittavat ja ohjaavat työtämme. Toimintasuunnitelma kuitenkin perustuu uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden velvoittamaan tehtävään. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet velvoittavat kuntia laatimaan oman varhaiskasvatussuunnitelman paikallistasolla ja taasen jokaisen varhaiskasvatusta antavan yksikön on laadittava vuosittain päivitettävä varhaiskasvatussuunnitelmaan perustuva toimintasuunnitelma ja tiedottaa siinä päätetyistä keskeisistä asioista huoltajille. Tähän perustuen pohdimme Kiertokadun päiväkodin toiminta-ajatusta nostamalla esiin ne tärkeät asiat jotka me varhaiskasvatuksen yksikkönä koemme meille tärkeäksi ja mitkä ovat meidän päiväkodin painopisteet. Opinnäytetyönäni tein pohjan jota vuosittain päiväkodin kasvatushenkilöstö yhdessä päivittävät kutakin toimintakautta vastaavaksi. Yksikön toimintasuunnitelmassa tarkennetaan, miten paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa kussakin yksikössä vuoden aikana toteutetaan (Porin varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 5).

Yksi tärkeimmistä tavoitteista pedagogisille illoille joissa learning cafe-menetelmällä rakensimme toimintasuunnitelman runkoa, oli avoimen vuorovaikutuskulttuurin luominen sekä antaa aikaa keskusteluun joka perustuu pedagogisiin lähtökohtiin. Työyhteisön sekä yhteisöllisyyden rakentumisessa tarvitaan aikaa ja avointa sekä rakentavaa vuorovaikutusta. Meidän tulisi enemmän kiinnittää huomiota

vuorovaikutustilanteiden laatuun ja siihen, että miten ihmiset kohtaavat toisensa. (Kaivola T. Hyvä työpaikka, 2007,89.) Dialogin onnistuminen edellyttää avoimuutta erilaisuudelle sekä ennakkoluulottomuutta. Dialogissa on pystyttävä kohtaamaan erimielisyyttä ilman vastakkainasettelua ja oltava halukas tutkimaan myös sellaisia näkökantoja, joita itse ei kannata. (Kaivola T. Hyvä työpaikka, 2007,91-92.) Yhdessä pohtien saamme jokaisen kasvattajan äänen kuuluviin, kukin osallistuja kokee tuulleensa kuulluksi ja näin sitoutamme kasvatushenkilökunnan toimimaan yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi sekä yhdessä luomaan laadukasta varhaiskasvatusta. Me työyhteisönä olemme yhteisö jonka määrittelyyn kuuluu vahvasti johonkin kuuluminen ja siihen liittyvä me-henki. Yhteisön merkitystä korostetaan sillä, että se luo positiivisen tunnesiteen ihmisten välille. Osallisuus, yhteinen jaettu kokemus ja tekeminen sekä kiinnostuksen kohteet ovat osa-alueita yhteisön määrittelyssä. (Marjanen, P., Marttila, M. & Varsa, M. Pienten piirissä, 2013, 9-10.) Jotta syntyisi avoin vuorovaikutuskulttuuri, sen eteen täytyy tehdä töitä. Johtajan on luotava puitteita, jotka mahdollistavat yhteisen keskustelun perustehtävästä, työstä ja keskinäisistä suhteista. Uudenlaisen vuorovaikutus- ja työkuulttuurin synnyttäminen edellyttää monista vanhoista toimintamalleista luopumista ja uudenlaista asennetta ja ajattelutapaa. Uudenlaisen kulttuurin luominen vaatii kaikkien osallistumista ja työtä. (Kaivola T. Hyvä työpaikka 2007, 93.)

4.2 Kehittämistehtävän toteutus learning café-menetelmällä

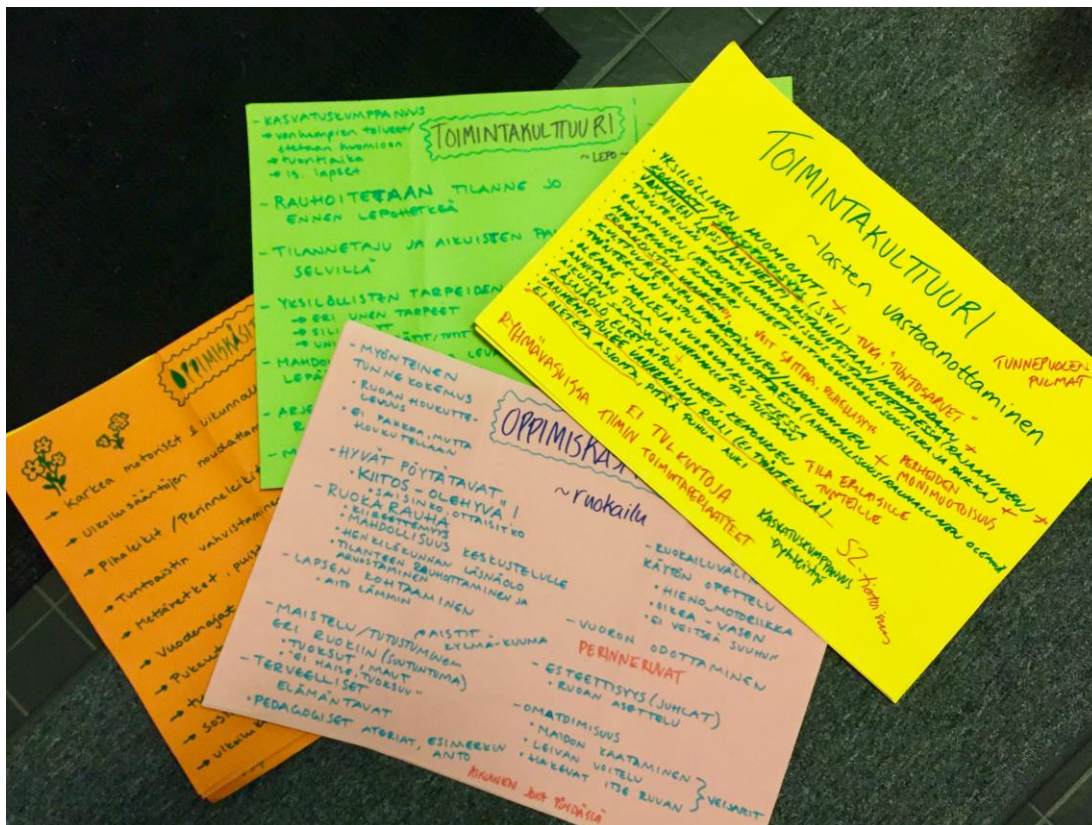
Yhdessä kasvatushenkilöstön sekä päiväkodin johtajan kanssa sovimme neljä erillistä iltapalaveriaikaa joissa jokaisessa oli oma ennaltasovittu keskusteltuaihe. Keskusteluaiheet olivat niin sanottuja solmukohtia arkipedagogiikassamme, tilanteita joihin kaipasimme yhteisiä toimintamalleja ja käytäntöjä. Aiheita ja tilanteita joissa kasvatushenkilöstö koki tarvitsevansa tukea ja ohjausta joka luo yhteistä sitoutuneisuutta. Tilanteet joista keskustelimme olivat lasten vastaanotto aamuisin, ruokailutilanteet, ulkoilu sekä lepoetki. Jokainen arkitilanne oli vielä jaettu kolmeen näkökulmaan joiden pohjalta keskustelimme kunkin tilanteen. Näkökulmat olivat toimintakulttuuri, oppimiskäsitys sekä oppimisympäristö.

Keskusteluillat toteutettiin learning cafe- menetelmällä. Menetelmän valintaan vaikutti sen osallistavuus, oman ammattitaidon hyödyntäminen ja omien kokemusten jakaminen. Learning cafe eli toiselta nimeltään oppimiskahvila on tapa ideoida ja oppia. Se on keskusteluun, tiedon luomiseen ja siirtämiseen tarkoitettu yhteistyömenetelmä, joka soveltuu noin 12 hengen ja sitä suuremmille ryhmille. (www.innokyla.fi). Oppimiskahvilan eli learning cafe- menetelmä on prosessi jossa keskitytään teemojen tai kysymysten ratkaisuun ryhmässä. Tässä menetelmässä tärkeää on keskustelu, omien näkemysten selittäminen sekä yhteisen ymmärryksen löytäminen. Tällä menetelmällä opitaan yhteisten ratkaisujen tekemistä. Menetelmässä myös toisten näkemysten kommentoiminen ja kyseenalaistaminen on tärkeässä roolissa. Kuitenkin on muistettava learning cafe- menetelmää käyttäessä, että tärkeää on ryhmän yhteisen mielipiteen löytäminen eli konsensukseen pyrkiminen (www.innokyla.fi).

Sillä hetkellä päiväkodissa toimi kolme lapsiryhmää joissa jokaisessa oli varhaiskasvatuksen opettaja sekä varhaiskasvatuksen lastenhoitaja tai -hoitajat. Keskusteluryhmät jaettiin sekoittaen tiimit keskenään kuitenkin niin että jokaisella pisteellä oli varhaiskasvatuksen opettaja puheenjohtajana/kirjurina. Puheenjohtaja/kirjuri pysyy omassa ”pöydässään” koko ajan. Hänen tehtävänä on ohjeistaa keskustelua siten, että jokainen nostaa ainakin kerran omat mielipiteensä tai näkemyksensä esille (www.innokyla.fi). Puheenjohtajan tehtävänä on pitää keskustelua aihealueessa ja virittää keskustelua.

Jokaisella pisteellä oli aikaa kymmenen minuuttia keskustella ja pohtia arkipedagogiikan tilannetta sekä siitä nousevia ajatuksia. Ajatukset ja mielipiteet kirjoitettiin isolle paperille ylös, jokaiselle kerralle olin suunnitellut oman väriset kartonkipohjat joiden avulla minun oli helpompi dokumentoida ja jäsentää käsiteltyjä aiheita (kuva 1.) Kullakin ryhmällä oli oman väriset tussit joka helpotti purkutilanteessa jatkokysymysten, tarkentavien kysymysten osoittamista oikealle ryhmälle. Kymmenen minuutin jälkeen äänimerkistä vaihdoimme seuraavaan pisteeseen. Ainoastaan puheenjohtaja/kirjuri pysyy omassa pöydässään, muut liikkuvat ryhmänä seuraavaan pöytään, jossa keskustelu jatkuu sen jälkeen, kun puheenjohtaja uudelle ryhmälle on ensin lyhyesti kertonut aiemman pöytäseurueen ajatukset (www.innokyla.fi).

Kunkin ryhmän käytyä jokaisessa pisteessä, kokoonnuiimme yhteen purkamaan ja avaamaan esiin nousseet asiat. Kunkin pisteen varhaiskasvatuksen opettaja luki kaikille yhteisesti asiat ja huomiota jotka olivat nousseet esille heidän keskusteluissaan.

Kuva 1.

4.2.1 Keskusteluiltojen orientoimisharjoitukset

Jokainen keskusteluilta aloitettiin yhdessä ensin orientoitumalla yhteiseen tärkeään asiaan. Jokaiselle annettiin tilaisuus kertoa mielipiteensä ja tunteuksensa viimekertaisesta tai sitten muusta mieltä painavasta asiasta, omista tunteuksistaan tai odotuksistaan.

Käytin jokaisella kerralla erilaista virittäytymistekniikkaa, joissa jokainen sai äänensä kuuluville. Varsinaista tutustumista emme tarvitse joten tarkoituksena oli enemminkin saada ajatukset aiheeseen, omaan ammatillisuuteen ja meidän työyhteisöön.

Ensimmäisellä kerralla pyysin kasvattajien keksimään oman etunimen alkukirjaimella adjektiivi joka kuvaa itseään. Korostin ja kannustin positiivisuuteen, ajatuksena että harjoitellaan sanomaan jotain hyvää itsestään sekä arvostamaan itseään. Tällä kerralla ei ollut tarkoituksena hakea adjektiiviä oman ammatti-identiteetin kautta vaan adjektiivi joka kuvaa henkilöä itseään, persoonaa.

Toisella kerralla kävimme ensin läpi ajatuksia ja tunteita edellisestä kerrasta ja niin sanotusti suljimme sen kerran, näin olimme valmiita keskittymään sen kertaiseen aiheeseen ja keskusteluun. Tällä kerralla laitoin pienen samettisen pussin kiertämään ja jokainen sai ottaa haluamansa määrän pussissa olevia kiviä itselleen. Kun jokaisella oli kivi tai kivet, oli heidän tarkoitus kertoa yhtä monta asiaa itsestään kasvattajana, kuinka monta kiveä otti. Tälläkin kerralla pyysin henkilökuntaa keskittymään positiivisiin asioihin.

Kolmannella tapaamiskerralla käytin Pesäpuu ry:n Vahvuuskortteja. Vahvuuskortit ovat eläinhahmoin kuvitettu korttisarja (kuva 2.), joissa jokaisessa kortissa on vahvuuksiin viittaava teksti. Vahvuuskorttien tarkoituksena on voimavaraistaa eri-ikäisiä käyttäjiä tukemalla itsetuntoa ja luomalla mahdollisuuksia positiiviseen muutokseen. (www.pesapuu.fi)

Kuva 2.

Pyysin kasvattajia Vahvuuskorttien avulla miettimään, millaisia vahvuuksia itsellä on ja miten ne näkyvät työyhteisössämme ja käytännössä.

Neljännellä ja viimeisellä yhteisellä tapaamiskerralla olin levittänyt huoneen lattialle Spectro Visions-valokuvakortit (kuva 3.). Spectro- valokuvakortit on tarkoitettu käytettäväksi opetuksessa, ohjauksessa ja terapeuttisessa työssä. Kortit soveltuvat sekä yksilö- että ryhmätilanteisiin. Kuvat ovat luonteeltaan assosiativisia ja ne synnyttävät ihmisissä omaan elämään liittyviä mielikuvia, tunteita, ajatuksia ja muistoja. Syntyneiden mielikuvien pohjalta on luontevaa sanallistaa menneitä kokemuksia, nykyhetken tilanteita, tulevia toiveita ja kertoa tarinoita. Kuvien käyttö edistää avointa ja luovaa vuorovaikutusta (www.spectrovisio.net).

Kuva 3.

Ohjeistin kasvattajia ottamaan kuvan mikä kuvastaa sen hetkistä tunnetta, mielialaa tai kuvaa joka puhuttelee, herättää tunteita. Kuvien kautta saimme aikaan hyvää keskustelua. Kuvat herättivät suurta kiinnostusta ja sainkin kiitosta erilaisten tekniikoiden käytöstä kaikissa yhteisissä illoissa.

Viimeisen yhteisen kerran päätin keskustelukierrokseen ja rentoutumiseen. Keskustelukierroksella jokainen sanoi asian mikä on päällimmäisenä mielessä, vedimme yhteiset keskusteluillat pakettiin vielä yhteisellä rentoutumishetkellä, tarkoituksena irrottautua yhteisestä projektista ja olemaan valmiita tulevaan.

Rauhallisen instrumentaalisen taustamusiikin soidessa luin pienen rentoutumisharjoituksen jossa keskityttiin omaan hengitykseen ja kehon tuntemuksiin.

4.3 Kehittämistehtävän dokumentointi

Kiertokadun päiväkodin kanssa yhteistyönä tehty kehittämistehtävä varhaiskasvatuksen perusteiden edellyttämä toimintasuunnitelma dokumentointiin power point-muotoon. Learning café-illoissa kirjoitetut kartonkipohjat avasimme yhteisesti keskustellen, niiden pohjalta rakensin päiväkodin henkilökunnan toivoman toimintasuunnitelman rungon, pohjan jota vuosittain päivitetään kutakin toimintakautta vastaavaksi.

Power point- muotoon tehty päiväkodin toimintasuunnitelma (liite 1.) sai erityistä kiitosta päiväkodin henkilökunnalta. Se oli kirjoitettu selkeästi ja siinä nousee henkilökunnan keskusteluissa tärkeäksi tulleet asiat hyvin esille. Kiitosta sain lisäksi perusteellisesta pohjatyöstä jotta sain asiat avattua konkreettisella tavalla.

Toimintasuunnitelmasta on helppo nostaa esiin kutakin toimintakautta koskevat asiat ja muuttaa tarvittaessa niitä koskemaan kulloisenkin toimintakauden tarpeita. Lisäksi jokainen tiimi tekee vuosittain oman toimintasuunnitelmansa, ryhmävasun jossa kirjataan ryhmän arkipedagogiikan painopisteet joissa näkyy päiväkodin yhteiset linjaukset ja toiminta-ajatus. Ryhmävasussa nämä asiat on avattu yksityiskohtaisemmin ja konkreettisemmin koskemaan kutakin lapsiryhmää yksilöllisesti.

Tekemäni toimintasuunnitelma on osa Kiertokadun päiväkodin perehdytyskansiota josta jokainen voi tarvittaessaan käydä tarkistamassa ja vahvistamassa asioita. Toimintasuunnitelmaan (liite 1.) on kirjattu Kiertokadun päiväkodin arvoperusta, oppimiskäsitys, päiväkotimme toimintakulttuuri ja työtavat, oppimisympäristö ja yhteistyötahot. Lisäksi toimintasuunnitelmaan on kirjattu osuus pedagogiselle dokumentoinnille ja arvioinnille.

4.4 Kehittämistehtävän yhteenveto

Opinnäytetyöni on toiminnallinen opinnäytetyö ja sen yhtenä tavoitteista oli käytännön toiminnan kehittäminen työelämässä. Se miten henkilökunnalta kerätty tieto saadaan osaksi arkea ja lähemmäksi käytäntöä on osallistaa henkilökunta prosessiin jolloin myös tieto kerrotaan ja avataan kaikille yhtäaikaaisesti. Näin mahdollisuus niin sanottuun toisen käden tietoon pienenee. Henkilökunta voi reaaliaikaisesti kysyä ja varmistaa kuulemaansa.

Toimintasuunnitelma kasattiin power point- muotoon jossa Porin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassaan edellyttämät asiat on nostettu kokonaisuuksiksi ja learning café-menetelmällä kerätty tieto tuotu nähtäväksi.

Kiertokadun päiväkodin toimintasuunnitelmassa on avattu arvoperusta, oppimiskäsitys, toimintakulttuuri ja työtavat, oppimisympäristö, yhteistyötahot sekä pedagoginen dokumentointi ja arviointi. Joista oppimiskäsitys, oppimisympäristö ja toimintakulttuuri työstettiin learning café-menetelmällä yhteisissä pedagogisissa keskusteluilloissa. Arvoperustaa, yhteistyötahoja sekä pedagogista dokumentointia ja arviointia käsitelimme jo aikaisemmin yhteisissä infopalavereissa päiväkodin johtajan toimesta. Toimintasuunnitelmassa nousseet asiat ovat samalla sopimus jota Kiertokadun henkilökunta on sitoutunut noudattamaan työskennellessään yhteisen laadukkaan varhaiskasvatuksen luomiseksi.

4.4.1 Arvoperusta

Arvoperusta yleisperiaatteina ovat lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus hyvinvointiin, huolenpitoon ja suojeluun, lapsen huomioon ottaminen sekä yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen kohtelun vaatimus (Porin varhaiskasvatussuunnitelma, 2019. 11).

Kiertokadun päiväkodin henkilökunnalle on tärkeää nähdä lapsi osana perhettään ja lapsen tukeminen oman kasvun tarpeiden mukaan ja sen edellyttämällä tavalla. On äärimmäisen tärkeää nähdä lapsi omana itsenään ja lapsella on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi sekä olla osana ryhmää. Kiertokadun päiväkodissa kunnioitamme lasta ja kohtaamme lapsen sensitiivisesti riippumatta hänen sukupuolestaan, syntyperästään ja

kulttuuri- tai perhetaustastaan. Tunnetaitojen ja eettisen ajattelun kehittymisen tukeminen on Kiertokadun päiväkodin arvoperustan yksi kulmakivistä.

4.4.2 Oppimiskäsitys

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan lapset kasvavat, kehittyvät sekä oppivat vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja lähiympäristön kanssa (Porin varhaiskasvatussuunnitelma, 2019. 12).

Kiertokadun toimintasuunnitelmaan oppimiskäsitykseen nostimme keskiöön lapsen synnynnäisen uteliaisuuden, halun oppia uutta ja toistaa asioita. Kiertokadun päiväkodissa olemme kiinnittäneet erityisesti huomiota siihen että lapsen oppiminen tapahtuu kaikkialla ja kaiken aikaa, havainnoimme lapsen herkkyyksikaudet ja tuemme lapsen kokonaisvaltaista oppimista. On tärkeää, että lapsella on kiinnostavaa, tavoitteellista ja sopivasti haastavaa joka innostaa oppimaan lisää. Onnistumisen kokemukset, ilo omasta toiminnastaan sekä itsestään oppijana ovat Kiertokadun päiväkodin oppimiskäsityksessä tärkeitä. Suunniteltu ja arkeen strukturoitu pienryhmätoiminta tukee kokonaisvaltaista oppimiskäsitystämme.

4.4.3 Toimintakulttuuri ja työtavat

Toimintakulttuuri on historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutunut tapa toimia, joka muovautuu yhteisön vuorovaikutuksessa. Toimintakulttuuria muovaavat tiedostetut, tiedostamattomat ja joskun myös tahattomat tekijät. Yhteisön kaikki jäsenet vaikuttavat toimintakulttuuriin, ja se puolestaan vaikuttaa kaikkiin jäseniin riippumatta siitä, tunnistetaanko sen merkitys vai ei. Toimintakulttuuri vaikuttaa varhaiskasvatuksen laatuun. Sillä on keskeinen merkitys varhaiskasvatuksen toteuttamisessa ja tavoitteiden saavuttamisessa.

Varhaiskasvatuksen kaikkien työtapojen tulee tukea lapsen kehitystä ja oppimista. Ne tulee myös pystyä pedagogisesti perustelemaan. (Porin varhaiskasvatussuunnitelma, 2019. 16.)

Kiertokadun päiväkodin toimintakulttuuria edustaa vahvasti pienryhmätoiminta ja sen kehittäminen lapsen edun ja tarpeiden mukaisesti kaikessa Kiertokadun päiväkodin

toiminnassa. Kiertokadun päiväkodissa kulttuurien moninaisuus on voimavara ja S2 eli suomi toisena kielenä toiminta on vahvasti osana Kiertokadun päiväkodin arkea. Leikkipedagogiikka on Kiertokadun päiväkodin toimintakulttuurin keskiössä. Lasten osallisuus, mukaan ottaminen toiminnan suunnittelussa on tärkeä osa päiväkodin toimintakulttuuria. Suuren huomion ansaitsee turvallinen, ohjattu sekä porrastettu ulkoilu, näin lapsen yksilölliset tarpeet ja lapsen huomioiminen mahdollistuu myös ulkoilussa sillä oppimista tapahtuu kaiken aikaa ja kaikkialla. Kiireettömyys ja kunnioittaminen kaikkia kohtaan ovat Kiertokadun päiväkodin peruskiviä. Työtavat ovat yhdessä keskusteltuja ja pedagogisesti perusteltuja ja näillä asioilla luodaan lapselle turvallisen oppimisympäristö. Kiertokadun päiväkotiki on yhteisö jossa opitaan yhdessä ja toisilta.

4.4.4 Oppimisympäristö

Varhaiskasvatuksessa tavoitteena on varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen sekä esteetön oppimisympäristö. Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja, paikkoja, yhteisöjä, käytäntöjä, välineitä ja tarvikkeita, jotka tukevat lapsen kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta. (Porin varhaiskasvatussuunnitelma, 2019. 19.)

Kiertokadun toimintasuunnitelmassa on kerrottu päiväkodin fyysisestä sijainnista ja sen lähiympäristöstä joka on osa lasten oppimisympäristöä. Ryhmätiloja päiväkodissa suunnitellaan ja muutetaan lasten tarpeiden mukaan, lelut ovat ikätasoisia ja ne ovat lasten saatavilla. Leikin kehittymistä tuemme ryhmätilojen jakamisella sekä antamalla lapsille rauhallisen ja häiriöttömän tilan leikkiin.

4.4.5 Yhteistyötahot

Yhteistyöllä tuetaan lapsen varhaiskasvatuksen järjestämistä siten, että jokainen lapsi saa oman kehityksensä ja tarpeidensa mukaista kasvatusta, opetusta ja hoitoa.

Huoltajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä on tärkeä merkitys varhaiskasvatuksessa. Yhteistyön tavoitteena on huoltajien ja henkilöstön yhteinen sitoutuminen lasten terveen ja turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Luottamuksen

rakentaminen ja tasa-arvoinen vuorovaikutus ja keskinäinen kunnioitus tukevat kasvatusyhteistyötä.

Kiertokadun toimintasuunnitelmaan on kirjattu tärkeimpänä yhteistyömuotona lasten vanhempien/hoitajien kanssa käytävä päivittäinen keskustelu.

Monialaisen yhteistyön tavoitteena on varmistaa varhaiskasvatuksen toteuttaminen toimintayksiköissä lasten tarpeita vastaavaksi. Varhaiskasvatuksen yhteistyötahoilla tarkoitetaan kaikkia niitä alueellisia ja paikallisia toimijoita, joiden kanssa varhaiskasvatuksen on luonteva tehdä yhteistyötä. Yhteistyö esimerkiksi liikunnasta, opetuksesta, kirjastosta ja kulttuurista vastaavien tahojen ja muiden lähiympäristön toimijoiden kanssa lisää oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja tukee varhaiskasvatuksen tavoitteita. (Porin varhaiskasvatussuunnitelma, 2019. 21.)

Kiertokadun päiväkodin toimintasuunnitelmaan on kirjattu monialainen yhteistyö lapsen henkilökohtaisten tarpeiden mukaan esimerkiksi varhaiskasvatuksen erityisopettajat, neuvola, perheneuvola tai lastensuojelun palvelut. Lisäksi vahva yhteistyö S2-opettajien (suomi toisena kielenä) kanssa sekä tulkkipalvelut.

4.4.6 Pedagoginen dokumentointi ja arviointi

Pedagoginen dokumentointi on varhaiskasvatuksen suunnittelun, toteuttamisen, arvioimisen ja kehittämisen keskeinen työmenetelmä. Pedagoginen dokumentointi mahdollistaa lasten ja hoitajien osallistumisen toiminnan arviointiin, suunnitteluun ja kehittämiseen. Suunnitelmallisen dokumentoinnin tavoitteena on, että henkilöstö oppii tuntemaan yksittäistä lasta, ymmärtämään lasten välisiä suhteita sekä ryhmän henkilöstön ja lasten välistä vuorovaikutuksen luonnetta. Pedagogisen dokumentoinnin tarkoitus on toteuttaa varhaiskasvatusta lapsilähtöisesti. (Porin varhaiskasvatussuunnitelma, 2019. 24.)

Kiertokadun päiväkodin toimintasuunnitelmaan on kirjattuna vanhempien kanssa käytävät varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelut 1-2 kertaa toimintakaudessa tarpeen mukaan sekä perheen aloittaessa päivähoiton pyritään Kiertokadun päiväkodissa käymään alkukeskustelu Porin varhaiskasvatuksen yhteisen Tavat ja tottumukset-lomakkeen pohjalta. Mikäli perheellä on suomi toisena kielenä, käydään heidän kanssaan Suomi toisen kielenä- ensitietolomeke tarvittaessa tulkin avustuksella läpi.

Pedagogisen toiminnan arvioinnin tarkoitus on varhaiskasvatuksen kehittäminen sekä lasten kehityksen oppimisen edellytysten parantaminen. Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman ja lasten varhaiskasvatussuunnitelman toteutuksen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää. Varhaiskasvatuksen toiminnan arvioinnin tulee olla oma-aloitteista, suunnitelmallista ja säännöllistä. Arvioinnin avulla edistetään varhaiskasvatuksen laatua, tunnistetaan toiminnan vahvuuksia ja nostetaan esiin kehittämistarpeita ja kehitetään toimintaa. Lapsille ja heidän huoltajille on järjestettävä mahdollisuus säännöllisesti osallistua varhaiskasvatuksen arviointiin.

Varhaiskasvatuksen laadun ylläpitämisessä ja kehittämisessä on keskeisessä asemassa henkilöstön tavoitteellinen ja suunnitelmallinen itsearviointi. Arvioinnin kohteena voi olla muun muassa henkilöstön vuorovaikutus lasten kanssa, ryhmässä vallitseva ilmapiiri, pedagogiset työtavat, toiminnan sisältö tai oppimisympäristöt. (Porin varhaiskasvatussuunnitelma, 2019. 39.)

Kiertokadun päiväkodissa on viikottaiset tiimipalaverit ja koko päiväkodin yhteiset infopalaverit joissa arvioidaan toimintaa, lisäksi kehityskeskustelut päiväkodin johtajan ja henkilökunnan välillä ovat säännöllisiä.

5 POHDINTA

Idea toimintasuunnitelman tekemiseen opinnäytetyönäni ja nimenomaan kehittämistehtävänä niin että päiväkodin henkilöstö osallistuu tekemiseen kuulosti heti kiehtovalta ajatukselta. Ajatuksen opinnäytetyöhön sain Kiertokadun päiväkodin silloiselta varajohtajalta. Asian mielekkääksi ja kiinnostavaksi tekemistä korosti se, että varhaiskasvatussuunnitelman uudet perusteet oli juuri julkaistu ja itsekkin kaipasin asiaan syvällisempää pohdintaa ja paneutumista. Tässä oli oiva mahdollisuus saada luotua jotain yhteistä ja sellaista mistä oikeasti on päiväkodille myös jatkossa hyötyä. Yksi opinnäytetyöni toiminnallisen vaiheen tavoitteista oli avoimen ja rakentavan vuorovaikutuskulttuurin luominen, tätä tavoitetta peilattessani learning café-

menetelmä vaikutti kaikkein sopivimmalta. Siinä luodaan uutta, keskustellaan, kyseenalaistetaan kuitenkin toisten mielipiteitä kunnioittaen, tavoitteena yhteiseen konsensukseen pyrkiminen.

Valmis toimintasuunnitelma on tullut osaksi Kiertokadun päiväkodin perehdytyskansiota. Olen saanut kiitosta sen sisällöstä sekä siitä että se on helposti luettavissa. Asiat tulevat esille selkeästi, se on muunneltavissa kutakin toimintakautta vastaavaksi.

Koko yhteinen projekti pedagogisin keskusteluiltoineen koettiin miellyttäväksi ja niissä oli otettu huomioon henkilökunnan tarpeet ja toiveet. Illat olivat antoisia ja iltojen erilaisuus, vaihtelevuus sai kiitosta.

Olen tämän pitkän prosessin aikana oppinut valtavan paljon varhaiskasvatuksesta. Työ varhaiskasvatuksen parissa on tuttua monen vuoden ajalta mutta tämä prosessi sai minut ajattelemaan, miksi teen, mikä on pedagoginen perustelu omalle toiminnalleni. Uuden varhaiskasvatuksen perusteet peräänkuuluttaa työmme näkyväksi tekemistä. Kaikki toimintamme tulee olla perusteltua ja niissä pitää tulla esille sen lapsilähtöisyys. Tämä prosessi on lisännyt oman työn arvioinnin merkitystä sekä arvostusta. Teemme arvokasta työtä lasten parissa.

Tämän yhteisen prosessin myötä on avoin keskustelukulttuuri tullut osaksi Kiertokadun päiväkodin toimintakulttuuria. Teemme asioita yhteisen hyvän eteen sensitiivisesti, kuunnellen ja aidoilla kohtaamisilla. Näin teemme laadukasta varhaiskasvatusta.

Nasu tuli takaa Puhin vierelle.

“Puh!”, kuiskasi hän.

“No mitä?”

“Ei mitään”, sanoi Nasu ja otti Puhia kädensästä kiinni.

“Tarkistin vain, että olet siinä.”

LÄHTEET

Innokylän www-sivut. Viitattu 25.11.2019. <https://www.innokyla.fi>

Kaivola, T. & Launila, H. 2007. Hyvä työpaikka. Jyväskylä:Gummerus.

Kalliala, M. 2009. Kato mua! Kohtaako aikuinen lapsen päiväkodissa?. Helsinki: Graudeamus

Marjanen, P., Marttila, M. & Varsa, M. (toim.) 2013. Pienten piirissä, yhteisöllisyyden merkitys lasten hyvinvoinnille. PS-kustannus

Mikkola, P. & Nivalainen, K. 2009. Lapselle hyvä päivä tänään: näkökulmia 2010-luvun varhaiskasvatukseen. Vantaa: Pedatieto.

Mikkola, P. & Nivalainen, K. 2010. Tiimille hyvä päivä tänään – työkirja varhaiskasvatuksen vuosisuunnitteluun ja arviointiin. Vantaa: Pedatieto.

Opetushallituksen www-sivut. Viitattu 9.12.2019. <https://www.oph.fi>

Porin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma. 2017. Porin Kaupunki, Sivistystoimi. Porin kaupungin www-sivut. Viitattu 25.11.2019. <https://www.pori.fi>

www.pesapuu.fi

www.spectrovisio.net

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2016. Opetushallitus. Helsinki.

Varhaiskasvatuslaki 13.7.2018/504 muutoksineen.

Kiertokadun päiväkodin toimintasuunnitelma

Arvoperusta

- Jokaisella meistä on oikeus tulla kuulluksi ja nähdyksi omana itsenään ja osana ryhmää.
- Päiväkotimme koko henkilökunta tukee lapsen omaa kasvua lapsen tarpeiden edellyttämällä tavalla sekä näkee lapsen osana perhettä.
- Lapsella on oikeus ilmaista itseään, mielipiteensä ja ajatuksensa lapsen omilla ilmaisun keinoilla. Lapsella on oikeus tulla ymmärretyksi.
- Lapsella on oikeus kunnioittavaan ja sensitiiviseen kohtaamiseen sukupuolensa, syntyperänsä, kulttuuritaustansa tai perhetaustasta riippumatta.
- Ammatillinen, kunnioittava ja avoin kohtaaminen on itseisarvo. Perheiden monimuotoisuus nähdään rikkautena.
- Tuemme lapsen tunnetaitojen ja eettisen ajattelun kehittymistä. Ohjaamme terveelliseen ja hyvinvointia edistävään elämäntapaan, kestävä kehitys ja ekologisuus on osa arkeamme.

Oppimiskäsitys

- Lapset ovat synnynnäisesti uteliaita ja haluavat oppia uutta, kerrata ja toistaa asioita.
- Tuemme lapsen kokonaisvaltaista oppimista lapsen tarpeiden ja tuen edellyttämällä tavalla.
- Pidämme tuntosarvemme ylhäällä aistiessamme lapsen herkkyyksikaudet. Oppiminen tapahtuu kaikkialla ja kaiken aikaa.
- Lapsia kiinnostava, tavoitteellinen ja sopivasti haastava toiminta innostaa oppimaan lisää.
- Huolehdimme että jokainen lapsi tulee saamaan onnistumisen kokemuksia ja iloa omasta toiminnastaan sekä itsestään oppijana.
- Painotamme erityisesti leikin merkitystä oppimisessa.
- Pienryhmätoimintamme tukee kokonaisvaltaisesti oppimiskäsitystämme.

Toimintakulttuuri ja Työtavat

- Päiväkotimme toimintakulttuuria edustaa vahvasti pienryhmätoiminta ja sen kehittäminen lasten edun ja tarpeiden mukaisesti kaikessa toiminnassamme.
- Meillä kulttuurien moninaisuus nähdään voimavarana ja meillä S2- toiminta on vahvasti osana arkeamme.
- Työtapamme on yhdessä keskusteltuja ja pedagogisesti perusteltuja, näin luomme lapselle turvallisen oppimisympäristön yhteisillä toimintatavoilla. Olemme yhteisö jossa opimme yhdessä ja toisiltamme.
- Leikkipedagogiikan esille nostaminen ja siitä keskustelu ovat olleet toimintakulttuurimme keskiössä.
- Lasten mukaan ottaminen toiminnan suunnittelussa on meille tärkeää. Pienryhmätoiminta mahdollistaa jokaisen lapsen huomioimisen omien tarpeiden mukaan jokaisena päivänä.
- Turvallinen ja ohjattu ulkoilu porrastetusti tukee ja edistää lapsen hyvinvointia, mahdollisuus rauhoittumiseen ja lepoon sekä monipuolinen ja terveellinen ruoka hyviä pöytätapoja kunnioittaen on osa lapsen hyvinvointia.
- Kiireettömyys ja kunnioittaminen kaikkia kohtaan ovat peruskiviä päiväkodissamme.

Oppimisympäristö

- Kiertokadun päiväkoti sijaitsee Keskuspuiston laidalla, kerrostalomiljöössä joka tarjoaa erinomaiset ulkoilu- ja liikuntamahdollisuudet lapsille.
- Päiväkotimme 3 ryhmää (Veijarit 3-5 vuotiaat, Vekkulit ja Vesselit alle 3 vuotiaat lapset) toimivat kahden 1950-luvulla rakennetun kerrostalon alakerroksissa.
- Osana päiväkotiamme toimii Avoin päiväkoti joka tarjoaa kerhomuotoista varhaiskasvatusta kotona oleville lapsille sekä perhekerhoa.
- Ryhmätilojamme suunnittelemme ja muutamme lasten tarpeiden mukaan, lelut ovat ikätasoisia ja ne ovat lasten saatavilla. Ryhmätiloissa on erinomaiset mahdollisuudet jakaa tiloja, tällä tuemme leikin kehittymistä ja annamme lapsille rauhallisen ja häiriöttömän leikkitilan.

Yhteistyötahot

- Tärkein yhteistyömuotomme on lasten vanhempien/hoitajien kanssa käytävä päivittäinen keskustelu. Järjestämme tarpeen vaatiessa aikaa kiireettömälle keskustelulle.
- Yhteistyö tiimien välillä takaa yhteiset toimintatavat sekä päiväkotimme infopalaverit kerran viikossa jossa tiimivastaavat kokoontuvat ja tuovat tiimeissä esille nousevat asiat julki. Infopalaverista kootaan muistio joka on kaikkien luettavissa.
- Monialainen yhteistyö lapsen henkilökohtaisten tarpeiden mukaan: Varhaiskasvatuksen konsultoivat erityisopettajat (VKEO), Neuvola, Perheneuvolan ja Lastensuojelun palvelut.
- Yhteistyö S2-opettajien (suomi toisena kielenä) kanssa sekä tulkkipalvelut.

Pedagoginen dokumentointi ja arviointi

- Vanhempien kanssa käytävät vasukeskustelut 1-2 kertaa vuodessa.
- Perheen aloittaessa päivähoiton pyrimme käymään alkukeskustelun Tavat ja tottumukset- lomakkeen pohjalta.
- Suomi toisena kielenä- ensitietokeskustelu perheen kanssa ja tarvittaessa tulkin avustuksella.
- Päiväkodin ja perheen välillä tiedotuskanavana toimii Muksunetti.
- Arvioimme toimintaamme viikoittain päiväkotimme infopalaverissa.
- Kehityskeskustelut päiväkodin johtajan ja henkilökunnan välillä.
- Vanhempien kanssa käytävät päivittäiset keskustelut sekä pedagogisen toimintamme arviointia vanhempien kanssa vasukeskusteluissa.